

УКРАЇНА
ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ
ЧЛЕН ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ
КАНДЗЮБА ОЛЕГ ВОЛОДИМИРОВИЧ
ВИСНОВОК

16 травня 2024 року

Київ

за результатами перевірки відомостей, викладених у повідомленні судді Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області Ротар Марини Миколаївни про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя

До Вищої ради правосуддя 28 березня 2024 року за вхідним № 1378/0/6-24 надійшло повідомлення судді Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області Ротар Марини Миколаївни про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя.

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу справи між членами Вищої ради правосуддя від 28 березня 2024 року вказане повідомлення судді передано для проведення перевірки члену Вищої ради правосуддя Кандзюбі О.В.

Під час проведення перевірки встановлено таке.

У провадженні судді Ротар М.М. перебуває цивільна справа № 473/3519/23 за позовом до Державного підприємства «Сетам» (далі – ДП «Сетам»), приватного виконавця Шевченко Т.С., про визнання недійсними результатів електронних торгів, визнання недійсним свідоцтва про придбання майна з прилюдних торгів, скасування рішення про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та визнання права власності на нерухоме майно. Рішення у вказаній справі не ухвалено.

Також раніше у провадженні судді Ротар М.М. перебувала цивільна справа № 761/19794/23 за позовом до ДП «Сетам», приватного виконавця Шевченко Т.С., про визнання недійсними результатів електронних торгів, визнання недійсним свідоцтва про придбання майна з прилюдних торгів, скасування рішення про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно. Рішення у вказаній справі було ухвалено 15 березня 2024 року.

Крім того, у провадженні судді Ротар М.М. перебувала цивільна справа № 473/3217/23 за позовом до , треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору , приватний виконавець виконавчого округу Одеської області Шевченко Т.С., про визнання майна спільним майном подружжя, визнання права власності на частку майна, скасування арешту. Рішення у справі ухвалено 24 січня 2024 року.

Обґрунтовуючи повідомлення судді Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області Ротар М.М. зазначила, що з 15 березня 2024 року в мережі Інтернет в інтернет-виданні «Маю право» (<https://mayupravo.com/>) публікуються статті під заголовками: «Покровителі бізнесмена допомагають йому в судових справах», публікація від 15 березня 2024 року; «Судовий скандал:

виявлення конопель у будинку Вознесенської судді Марини Ротар», публікація від 25 березня 2024 року; «Провалився договоряк скандальної вознесенської судді Ротар і афериста схемщика _____», публікація від 27 березня 2024 року.

Суддя зазначає, що в статті під назвою: «Провалився договоряк скандальної вознесенської судді Ротар і афериста схемщика _____» вказано: «Наразі суддя Ротар М.М. розглядає ще одну справу _____, в якій вона оспорує торги з продажу магазину та складських приміщень, зареєстрованих на _____. І робить це ж тих самих мотивів, що вона як дружина _____ до останнього дня нічого не знала ні про що, в той час, як її повинні були повідомити як дружину, що у чоловіка є борги, і що майно його арештоване, і що воно продається з торгів. Цікавим буде рішення судді, якщо вона знову послухається позивачку, чи «супроводжуючих її осіб», незважаючи на висновки своїх старших по ієрархії колег-суддів, які мають і більший досвід, і більшу повагу до своєї роботи. Засідання у справі, судячи з офіційної інформації Вознесенського міськрайонного суду, призначене на 02.04.2024. Тож почекаємо».

Суддя Ротар М.М. вважає, що поширення в мережі Інтернет подібних публікацій містить ознаки втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя, оскільки така поведінка безумовно свідчить про відверте нехтування встановленими гарантіями незалежності суддів, явну неповагу до представників органів судової влади, підрив авторитету судової влади та незалежності суддів, та переслідує мету втрутитись у здійснення правосуддя шляхом вчинення тиску на суд, перешкодити виконанню суддею своїх професійних обов'язків або схилити до винесення неправосудного рішення тощо.

На виконання вимог частини четвертої статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя Ротар М.М. звернулася до Вищої ради правосуддя та до Генерального прокурора з повідомленням про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя із проханням вжити відповідних заходів реагування.

Під час перевірки повідомлення судді Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області Ротар М.М. про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя до Офісу Генерального прокурора надіслано запит із проханням поінформувати Вищу раду правосуддя про результати розгляду повідомлення судді. До запиту долучено копію повідомлення судді.

Офіс Генерального прокурора листом від 12 квітня 2024 року № 09/1/2-31369ВИХ-24 поінформував, що відповідно до інформації Департаменту документального забезпечення повідомлення судді Ротар М.М. в Офісі Генерального прокурора зареєстрованим не значиться.

У відповідь на запит члена Вищої ради правосуддя від 16 квітня 2024 року № 14056/0/9-24 щодо надання інформації про звернення до Генерального прокурора з відповідним повідомленням в порядку частини четвертої статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя Ротар М.М. листом (вх. № 1378/1/6-24 від 16 квітня 2024 року) поінформувала, що повідомлення про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя помилково не було відправлено до Офісу Генерального прокурора (можливо через технічний збій), додатково повідомивши про повторне направлення такого повідомлення на

електронну адресу Офісу Генерального прокурора, про що надала роздруківку листа з електронної пошти.

На повторний запит члена Вищої ради правосуддя від 18 квітня 2024 року № 14400/0/9-24 Офіс Генерального прокурора листом від 23 квітня 2024 року № 09-/1/2-5491-24 поінформував про надходження 16 квітня 2024 року до Офісу Генерального прокурора повідомлення судді Ротар М.М. та його подальше скерування до Миколаївської обласної прокуратури для розгляду та прийняття рішення відповідно до вимог законодавства України.

У відповідь на запит члена Вищої ради правосуддя від 30 квітня 2024 року № 15361/0/9-24 Миколаївська обласна прокуратура листом від 9 травня 2024 року № 09/1-1208ВИХ-24 повідомила, що за результатами розгляду повідомлення судді Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області Ротар М.М. Вознесенською окружною прокуратурою внесені відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № від 2 травня 2024 року за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 376 Кримінального кодексу України. Проведення досудового розслідування у вказаному кримінальному провадженні доручено слідчому відділу Вознесенського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Миколаївській області, у кримінальному провадженні призначено групу слідчих та групу прокурорів, які здійснюють процесуальне керівництво досудовим розслідуванням. Досудове розслідування триває, його хід контролюється обласною прокуратурою.

З Єдиного державного реєстру судових рішень та офіційного вебпорталу «Судова влада України» встановлено, що у провадженні судді Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області Ротар М.М. перебувала справа № 473/3519/23 за позовом до ДП «Сетам», приватного виконавця Шевченко Т.С., про визнання недійсними результатів електронних торгів, визнання недійсним свідоцтва про придбання майна з прилюдних торгів, скасування рішення про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та визнання права власності на нерухоме майно.

У підготовчому судовому засіданні суддею Ротар М.М., з метою уникнення будь-яких сумнівів щодо об'єктивності та неупередженості головуєчої судді у справі, заявлено самовідвід з тих підстав, що в її провадженні також перебувала цивільна справа № 473/3217/23 за позовом до , треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору , приватний виконавець виконавчого округу Одеської області Шевченко Т.С., про визнання майна спільним майном подружжя, визнання права власності на частку майна, скасування арешту.

Ухвалою Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області від 8 травня 2024 року заяву про самовідвід головуєчої судді Ротар М.М. задоволено, справу передано іншому складу суду для подальшого розгляду відповідно до статті 33 Цивільного процесуального кодексу України.

Крім того, у провадженні судді Ротар М.М. перебувала цивільна справа № 761/19794/23 за позовом до ДП «Сетам», приватного виконавця Шевченко Т.С., про визнання недійсними результатів електронних

торгів, визнання недійсним свідоцтва про придбання майна з прилюдних торгів, скасування рішення про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно. Рішенням Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області від 15 березня 2024 року позов задоволено частково. Рішення оскаржено до суду апеляційної інстанції. Справа призначена до судового розгляду в апеляційній інстанції 27 травня 2024 року.

Крім того, у провадженні судді Ротар М.М. перебувала цивільна справа № 473/3217/23 за позовом _____ до _____, треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору _____, приватний виконавець виконавчого округу Одеської області Шевченко Т.С., про визнання майна спільним майном подружжя, визнання права власності на частку майна, скасування арешту, яка була розглянута 26 січня 2024 року. Постановою Миколаївського апеляційного суду від 26 березня 2024 року рішення Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області від 26 січня 2024 року у справі № 473/3217/23 скасовано та ухвалено нове судове рішення.

Оцінюючи відомості, повідомлені суддею Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області Ротар М.М., а також встановлену під час перевірки інформацію, необхідно зазначити таке.

Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод метою забезпечення незалежності судової влади є гарантування кожній особі основоположного права на розгляд справи справедливим судом тільки на законній підставі та без будь-якого стороннього впливу.

Незалежність судової влади є головною умовою забезпечення верховенства права, ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, юридичних осіб, інтересів суспільства й держави.

Незалежність і недоторканність суддів гарантуються статтями 126, 129 Конституції України, якими встановлено, що судді при здійсненні правосуддя є незалежними та керуються верховенством права.

Згідно зі статтею 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції і законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і має наслідком відповідальність, установлену законом.

Суддя зобов'язаний звернутися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до Вищої ради правосуддя та до Генерального прокурора.

Свобода від неправомірного зовнішнього впливу є загально визнаним принципом (пункт 2 Основних принципів незалежності судових органів (схвалені резолюціями 40/33 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року)).

Під втручанням у діяльність судових органів слід розуміти вплив на суддю у будь-якій формі (прохання, вимога, вказівка, погроза, підкуп, насильство, критика судді в засобах масової інформації до вирішення справи у зв'язку з її розглядом

тощо) з боку будь-якої особи з метою схилити його до вчинення чи невчинення певних процесуальних дій або ухвалення певного судового рішення.

Суддя Ротар М.М. пов'язує втручання у її діяльність як судді щодо здійснення правосуддя з поширенням в інтернет-виданні «Маю право» публікацій негативного характеру стосовно судді у зв'язку з розглядом нею конкретних справ, в яких, серед іншого, надається оцінка процесуальній діяльності судді.

Статтею 34 Конституції України передбачено, що кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір.

Згідно з частинами першою, другою статті 30 Закону України «Про інформацію» ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень. Оціночними судженнями, за винятком наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовно-стилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири). Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. Якщо особа вважає, що оціночні судження або думки принижують її гідність, честь чи ділову репутацію, а також інші особисті немайнові права, вона вправі скористатися наданим їй законодавством правом на відповідь, а також на власне тлумачення справи у тому самому медіа з метою обґрунтування безпідставності поширених суджень, надавши їм іншу оцінку.

Таким чином, оціночними судженнями фактично є висновок особи про ту чи іншу подію, ситуацію або особу, який не містить фактичних тверджень.

У своїй практиці Європейський суд з прав людини виходить із того, що необхідно розрізняти факти та оціночні судження, оскільки наявність фактів можна довести, а правдивість оціночних суджень ні. Вимога доводити правдивість критичного висловлювання є неможливою для виконання і порушує свободу на власну точку зору, що є фундаментальною частиною права, захищеного статтею 10 Конвенції. Ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень. Оціночними судженнями, за винятком наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовно-стилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири). Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості (рішення у справах «Лінгенс проти Австрії», § 36, «Де Хаес і Гісейлс проти Бельгії», § 42).

Зі змісту поширених в інтернет-виданні публікацій під заголовками «Покровителі бізнесмена _____ допомагають йому в судових справах», «Судовий скандал: виявлення конопель у будинку Вознесенської судді Марини Ротар», «Провалився договоришк скандальної вознесенської судді Ротар і афериста схемщика _____» (посилання <https://mayupravo.com/top-themes/>), вбачається, що описані у публікаціях події мають провокативний зміст та негативний відтінок, а висвітлена в них інформація містить власне бачення авторів та їх оціночні судження стосовно процесуальної діяльності судді Ротар М.М. під час здійснення

правосуддя, які засновані на їх баченні певних подій, особистому сприйнятті діяльності судді і не можуть бути витлумачені як твердження про конкретні факти, а відповідність дійсності і правдивість цієї інформації не може бути піддана перевірці.

У пункті 63 Висновку № 1 (2001) Консультативної ради європейських суддів (далі – КРЕС) для Комітету Міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів зазначено, що судді повинні погодитися з тим, що вони є публічними фігурами й не повинні бути занадто чутливими або занадто вразливими.

Судді, які ухвалюють рішення іменем України та є публічними особами, при виконанні своїх обов'язків повинні враховувати інтерес до них з боку суспільства та право інших осіб висловлювати свої оціночні судження стосовно здійснення правосуддя, а також розрізняти спроби втручання в їхню діяльність зі здійснення правосуддя та вираження іншими особами своїх думок, припущень, критики на адресу суддів.

Межа допустимої критики щодо судді як публічної особи визначається з урахуванням конкретних обставин і може бути ширшою, ніж щодо приватної особи, а тому суддя має бути готовим виявляти більшу толерантність до висловлювань громадян чи засобів масової інформації.

Як зазначено у статті 10 Конвенції, кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів.

Гарантії вказаної статті Конвенції поширюються і на висловлення поглядів чи критики, озвучення певних припущень.

Таким чином висвітлення в медіа точки зору авторів статей та певних суб'єктивних припущень стосовно розгляду справ чи особи судді не містять ознак переслідування мети втручання у здійснення суддею правосуддя.

У Висновку КРЕС № 21 (2018) «Запобігання корупції серед суддів» роз'яснено, що механізмом посилення прозорості у діяльності судової системи та довіри громадськості до судової влади є активна інформаційна політика суду. Суддя, який зрозуміло пояснює свої рішення та шлях, яким він дійшов висновку, як правило, породжує відчуття справедливого поводження навіть з боку сторони, яка в результаті прогнала справу.

Якщо суддя вважає, що інформація, поширювана щодо нього або результатів розгляду ним конкретної судової справи, є недостовірною або неповною та може спотворити уявлення громадськості про суд чи зашкодити авторитету правосуддя, йому слід залучати прес-службу суду для висвітлення в межах, дозволених законом, об'єктивних відомостей про стан розгляду справи та роз'яснення прийнятих у ній рішень.

За приписами статті 131 Конституції України, статті 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» Вища рада правосуддя вживає заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів.

Поняття «втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя» для цілей застосування положень статті 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» є

оціночним. У кожному конкретному випадку за результатами розгляду повідомлення судді Вища рада правосуддя пленарним складом приймає рішення про наявність чи відсутність ознак втручання.

Вища рада правосуддя аналізує, чи створюють повідомлені суддею факти реальні ризики для незалежності судді під час здійснення ним правосуддя, чи може суддя за їх наявності залишатися неупередженим, чи існує дійсна загроза ухваленню суддею справедливого та безстороннього рішення.

Отже, Вища рада правосуддя визначає наявність або відсутність ознак втручання в діяльність судді в аспекті необхідності вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя, визначених Законом України «Про Вищу раду правосуддя».

Разом з тим, Вища рада правосуддя не має повноважень здійснювати кримінально-правову кваліфікацію протиправних дій, які порушують конституційний принцип незалежності суддів, та визначати міру відповідальності за них. Кваліфікація дій, які містять ознаки кримінального правопорушення, здійснюється правоохоронними органами, які є суб'єктами безпосереднього реагування на протиправні дії, які вчиняються щодо суддів.

Перевіркою не встановлено обставин, які б свідчили про існування реальних ризиків для судді під час здійснення правосуддя, а тому такі не можуть розцінюватися як здійснення впливу чи тиску на суддю з метою перешкодити виконанню нею професійних обов'язків, спонукання до ухвалення певного судового рішення, а також не дають підстав, що зумовлювали б необхідність вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя. Поряд із цим повідомлені суддею обставини перевіряються уповноваженими державними органами в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

Ураховуючи, що перевірку повідомлених суддею обставин здійснюють правоохоронні органи, на підставі системного аналізу правових норм, доходжу до висновку про відсутність підстав для вжиття Вищою радою правосуддя заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленнями судді Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області Ротар Марини Миколаївни.

Член Вищої ради правосуддя

Олег КАНДЗЮБА